विश्वमना वैयश्वः, व्यश्वो वाङ्गिरसः।अश्विनौ, २०-२५ वायुः। उष्णिक्, १६-१९, २१, २५ गायत्री, २० अनुष्टुप्।

युवोरु षू रथं हुवे सधस्तुत्याय सूरिषु। अतूर्तदक्षा वृषणा वृषण्वसू॥ ८.०२६.०१

अतूर्तदक्षा- अहिंसितसामर्थ्यौ। वृषणा- वर्षकौ। वृषण्वसू- वर्षकसम्पद्युक्तौ। सूरिषु- विद्वत्सु। सधस्तुत्याय- सहस्तुतये। युवोः- युवयोः। रथम्। सु- सुष्ठु। हुवे- आह्वये॥१॥

युवं वरो सुषाम्णे महे तने नासत्या। अवोभिर्याथो वृषणा वृषण्वसू॥ ८.०२६.०२

वृषणा। वृषण्वसू। नासत्या- हे अश्विनौ। युवम्- युवाम्। सुषाम्ने- शोभनसामगानाय। महे- महते। तने- विस्ताराय। अवोभिः- रक्षाभिः। याथः- अभिगच्छथः। वरो- हे वरणीय॥२॥

ता वामद्य हवामहे हव्येभिर्वाजिनीवसू। पूर्वीरिष इषयन्तावति क्षपः॥ ८.०२६.०३

वाजिनीवसू- सम्पत्कुमारौ। क्षपः- निशाम्। अति- अतिक्रम्य। पूर्वीः- पुराणीः। इषः- सदेषणाः। इष्यन्तौ- कामयमानौ। तौ। वाम्- युवाम्। अद्य- इदानीम्। हवामहे- आह्वयामः॥३॥

आ वां वाहिष्ठो अश्विना रथो यातु श्रुतो नरा। उप स्तोमान्तुरस्य दर्शथः श्रिये॥ ८.०२६.०४

अश्विना। वाम्- युवयोः। वाहिष्ठः- अतिशयेन वाहकः। श्रुतः- श्रुतिस्तुतः। रथः। आ यातु- आगच्छतु। तुरस्य- त्वरमाणस्य साधकस्य। श्रिये। स्तोमान्- मन्त्रान्। दर्शथः- दर्शयथः॥४॥

जुहुराणा चिदश्विना मन्येथां वृषण्वसू। युवं हि रुद्रा पर्षथो अति द्विषः॥ ८.०२६.०५

अश्विना। वृषण्वसू- वर्षकसम्पदौ। जुहुराणा- कुटिलान्। मन्येथाम्- अवगच्छतम्। युवम्- युवाम्। हि- खलु। रुद्रा- रुद्रमार्गगौ। द्विषः- द्वेष्टॄन्। द्वेषभावनानि वा। अति पर्षथः- अति पारयथः॥५॥

दस्रा हि विश्वमानुषङ्मक्षूभिः परिदीयथः। धियंजिन्वा मधुवर्णा शुभस्पती॥ ८.०२६.०६

Dr. Rangaji
WEBOLIM

धियंजिन्वा- मेधाप्रीणकौ। मधुवर्णा- मधुरौ। शुभस्पती- शोभनपालकौ। दस्रा- दर्शनीयौ। विश्वम्- सर्वम्। आनुषक्- सन्ततम्। मक्षुभिः- क्षिप्रैरश्वैः। परिदीयथः- आगच्छथः ॥६॥

उप नो यातमश्विना राया विश्वपुषा सह। मघवाना सुवीरावनपच्युता॥ ८.०२६.०७

मघवाना- सम्पद्युक्तौ। सुवीरौ। अनपच्युता- च्युतिरहितौ। अश्विना। विश्वपुषा- विश्वपोषकेण। राया- धनेन। सह। उप यातम्- आगच्छतम् ॥७॥

आ मे अस्य प्रतीव्यꣳमिन्द्रनासत्या गतम्। देवा देवेभिरद्य सचनस्तमा॥ ८.०२६.०८

देवा- देवौ। देवेभिः- देवैः। अद्य- इदानीम्। सचनस्तमा- अतिशयेन समवेतव्यौ। इन्द्रनासत्या। मे- मम। अस्य- मन्त्रसम्बन्धिनः। प्रतीव्यम्- हव्यग्रहणं प्रति। आ गतम्- आगच्छतम् ॥८॥

वयं हि वां हवामह उक्षण्यन्तो व्यश्ववत्। सुमतिभिरुप विप्राविहा गतम्॥ ८.०२६.०९

उक्षण्यन्तः- सेक्तारावश्विनौ कामयन्तः। व्यश्ववत्- प्राणाश्वोपासकवत्। वयम्। वाम्- युवाम्। हवामहे- आह्वयामः। हि- खलु। सुमतिभिः। इह- अत्र। विप्रौ- मेधाविनौ। आ गतम्- आगच्छतम् ॥९॥

अश्विना स्वृषे स्तुहि कुवित्ते श्रवतो हवम्। नेदीयसः कूळयातः पणीँरुत॥ ८.०२६.१०

स्वृषे- शोभनसूक्ष्मदर्शिन्। अश्विना। स्तुहि। ते- तव। हवम्- आह्वानम्। कुवित्- बहुधा। श्रवतः- तौ शृणुताम्। नेदीयसः- अन्तिकस्थान्। पणीन्- लोभिनः स्वार्थैकपरान्। स्वार्थैकभावनानि वा। कूळयातः- हिंस्ताम् ॥१०॥

वैयश्वस्य श्रुतं नरोतो मे अस्य वेदथः। सजोषसा वरुणो मित्रो अर्यमा॥ ८.०२६.११

वैयश्वस्य- विशेषप्राणोपासकस्य आह्वानम्। नरा- हे नेतारौ। श्रुतम्- शृणुतम्। मे- मम। अस्य- इमं मन्त्रम्। वेदथः- जानीथः। सजोषसा- समानप्रीती अश्विनौ। वरुणः। मित्रः। अर्यमा। इमे देवा मामनुगृह्णन्तु ॥११॥

Dr. Ranganji

WEBOLIM

युवादत्तस्य धिष्ण्या युवानीतस्य सूरिभिः। अहरहर्वृषणा मह्यं शिक्षतम्॥ ८.०२६.१२

धिष्ण्या- धारणां गतावश्विनौ। सूरिभिः- विद्वद्भ्यः। युवादत्तस्य- युवाभ्यामादत्तम्। युवानीतम्- युवाभ्यामानीतम्। अहरहः- प्रतिदिनम्। वृषणा- वर्षकौ। मह्यम्। शिक्षतम्॥१२॥

यो वां यज्ञेभिरावृतोऽधिवस्त्रा वधूरिव। सपर्यन्ता शुभे चक्राते अश्विना॥ ८.०२६.१३

यः। वाम्- युवयोः। यज्ञेभिः- पूजाभिः। आवृतः- संवृतः। अधिवस्त्रा- वस्त्रेणाच्छादिता। वधूरिव। तस्मै। सपर्यन्ता- परिचरन्तौ। अश्विना। शुभे- तं मङ्गळे। चक्राथे- अकुरुताम्॥१३॥

यो वामुरुव्यचस्तमं चिकेतति नृपाय्यम्। वर्तिरश्विना परि यातमस्मयू॥ ८.०२६.१४

यः। वाम्- युवयोः। उरुव्यचस्तमम्- विस्तृतम्। नृपाय्यम्- नेतृभ्यामश्विभ्यां पातव्यं सोमम्। चिकेतति- जानाति। तस्य। वर्तिः- गृहम्। अश्विना। अस्मयू- अस्मत्कामौ। परि यातम्- आगच्छतम्॥१४॥

अस्मभ्यं सु वृषण्वसू यातं वर्तिर्नृपाय्यम्। विषुद्रुहेव यज्ञमूहथुर्गिरा॥ ८.०२६.१५

वृषण्वसू- हे वर्षकसम्पद्युक्तौ। अस्मभ्यम्- अस्मदर्थम्। वर्तिः- गृहम्। सु- सुष्ठु। यातम्- आगच्छतम्। नृपाय्यम्- सोममागच्छतम्। विषुद्रुहेव- बाणेनेव। विश्वान् शत्रून् हिनस्तीति विषुद्रुहः शरः। ऐकाग्र्ययुक्तेनेति भावः। इषुर्न धन्वन् इति श्रुतेः। गिरा- मन्त्रेण। यज्ञम्। ऊहथुः- वहथः॥१५॥

वाहिष्ठो वां हवानां स्तोमो दूतो हुवन्नरा। युवाभ्यां भूत्वश्विना॥ ८.०२६.१६

नरा- नेतारौ। हवानाम्- स्तोतॄणां मध्ये। स्तोमः। वाहिष्ठः- युवामतिशयेन वाहकः। दूतः। हवत्- आह्वयतु। नरा- हे नेतारौ। अश्विना। युवाभ्यां प्रियः। भूतु- भवतु॥१६॥

यददो दिवो अर्णव इषो वा मदथो गृहे। श्रुतमिन्मे अमर्त्या॥ ८.०२६.१७

Dr. Rangaraj

WEBOLIM

यत्- यदि । अदः- तस्मिन् । दिवः- नभसि । अर्णवे- समुद्रे । इषः- कामयमानस्य । गृहे- सद्मनि । वा । मदथः- सन्तोषं प्राप्नुथः । तर्हि । अमर्त्या- हे अमरौ । मे- मम । श्रुतम्- मन्त्रं शृणुतम् ॥१७ ॥

उत स्या श्वेतयावरी वाहिष्ठा वां नदीनाम्। सिन्धुर्हिरण्यवर्तनिः॥ ८.०२६.१८

उत- अपि च । वाम्- युवयोः सम्बन्धिनी उषाः । श्वेतयावरी- शुभ्रगमना । नदीनाम्- नदीनां मध्ये । वाहिष्ठा- अतिशयेन वाहिनी । सिन्धुः- स्यन्दनशीला । हिरण्यवर्तिनी- अर्चिरादिमार्गदेवता ॥१८ ॥

स्मदेतया सुकीर्त्याश्विना श्वेतया धिया। वहेथे शुभ्रयावाना॥ ८.०२६.१९

शुभ्रयावाना- शुक्लमार्गौ । अश्विना । एतया- अनया । सुकीर्त्या- शोभनकीर्तिसम्पन्नया । श्वेतया- शुभ्रया । धिया । वहेथे- आवहथः ॥१९ ॥

युक्ष्वा हि त्वं रथासहा युवस्व पोष्या वसो। आन्नो वायो मधु पिबास्माकं सवना गहि॥ ८.०२६.२०

त्वम् । रथासहा- रथवहनसमर्थावश्वौ । युक्ष्व- संयोजय । वसो- शरण्य । पोष्या- पोषणीयावश्वौ । युवस्व- मिश्रय । वायो- हे प्राणाधिदैवत । नः- अस्माकम् । मधु- मधुरं रसम् । आ- आभिमुख्येन । पिब- अनुभव । अस्माकम्- नः । सवना- सम्भजनानि । आ गहि- आगच्छ ॥२० ॥

तव वायवृतस्पते त्वष्टुर्जामातरद्भुत। अवांस्या वृणीमहे॥ ८.०२६.२१

वायो- प्राणाधिदैवत । ऋतस्पते- प्रकृतिनियतिभूतसत्यस्याधिदैवत । अद्भुत- आश्चर्यभूत । त्वष्टुर्जामातः- अदितेरखण्डप्रकृतेरनुभावुक । त्वष्टुर्हिरण्यगर्भस्य महत्तत्त्वाधिदैवतस्य माता अदितिरखण्डप्रकृतिः । सा जा । जायतेऽस्यामिति जा माता । जां माति जाया जनन्या यथार्थज्ञानं प्राप्नोतीति जामाता । तव । अवांसि- रक्षाः । आ वृणीमहे- वरणं कुर्मः ॥२१ ॥

त्वष्टुर्जामातरं वयमीशानं राय ईमहे। सुतावन्तो वायुं द्युम्ना जनासः॥ ८.०२६.२२

Dr. Rangaji

WEBOLIM

त्वष्टुर्जामातरम्- अदितेरखण्डप्रकृतेरनुभावुकम्। रायः- सम्पदः। ईशानम्- ईश्वरम्। वायुम्- प्राणाधिदैवतम्। सुतावन्तः- रसनिष्पादकाः। जनासः- जनाः। वयम्। द्युम्ना- ज्योतींषि। ईमहे- याचामहे ॥२२॥

वायो याहि शिवा दिवो वहस्वा सु स्वश्व्यम्। वहस्व महः पृथुपक्षसा रथे॥ ८.०२६.२३

वायो- प्राणाधिदैवत। आयाहि- आगच्छ। दिवः- स्वर्गस्य। शिव- मङ्गळ। स्वश्व्यम्- शोभनतुरगं रथम्। तुरगः प्राणप्रतीकम्। रथं लक्ष्यप्रापकसद्रंहणप्रतीकम्। वायुः प्राणः। तुरगास्तस्य प्रणालीभूताः प्राणाः। सु- सुष्ठु। आ वहस्व- आवह। महः- महांस्त्वम्। पृथुपक्षसा- पृथुपार्श्वावश्वौ। रथे। वहस्व ॥२३॥

त्वां हि सुप्सरस्तमं नृषदनेषु हूमहे। ग्रावाणं नाश्वपृष्ठं मंहना॥ ८.०२६.२४

मंहना- स्वमहिम्ना। अश्वपृष्ठम्- सर्वतो व्याप्तपृष्ठम्। सुप्सरस्तमम्- अतिशयरूपवन्तम्। त्वाम्। ग्रावाणम्- रसनिष्पत्तये रसनिष्पत्तिसाधनम्। न- इव। नृषदनेषु- उपासकसदनेषु। हूमहे- आह्वयामः ॥२४॥

स त्वं नो देव मनसा वायो मन्दानो अग्रियः। कृधि वाजाँ अपो धियः॥ ८.०२६.२५

सः- असौ। त्वम्। देव- द्योतनशील। वायो- प्राणाधिदैवत। मनसा- चित्तेन। मन्दानः- हृष्टः। अग्रियः- मुख्यः। वाजान्- बलानि। अपः- उदकानि। मूलशक्तिधारा वा। धियः। कृधि- कुरु ॥२५॥

Dr. Rangani

WEBOLIM